

EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 7.12.2011
SEC(2011) 1460 galīgā redakcija

KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS

IETEKMES NOVĒRTĒJUMA KOPSAVILKUMS

Pavaddokuments dokumentam

PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Daudz gadu finanšu shēmas sagatavošana par finansējuma piešķiršanu ES sadarbībai ar Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna valstīm, kā arī aizjūras zemēm un teritorijām laikposmam no 2014. līdz 2020. gadam (11. Eiropas Attīstības fonds)

un par turpmāko Īstenošanas regulu un Finanšu regulu 11. Eiropas Attīstības fondam (EAF)

{COM(2011) 837 galīgā redakcija}
{SEC(2011) 1459 galīgā redakcija}

1. PROBLĒMAS APRAKSTS

Šis ietekmes novērtējums ir saistīts ar 11. Eiropas Attīstības fonda (EAF) sagatavošanu, kas attiecas uz ES finansējumu sadarbībai ar Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna (ĀKK) valstīm un aizjūras zemēm un teritorijām (AZT).

ĀKK valstīs risināmā problēma ir **plašā nabadzība**, kā arī vajadzība, lai ES atbalstītu šo valstu centienus nabadzību mazināt, panākot ilgtspējīgu attīstību un integrāciju pasaules ekonomikā, savukārt **AZT vēl joprojām saskaras ar konkrētām ekonomikas un sociālās attīstības problēmām**, kuras var radīt nopietnas sekas šo zemju un teritoriju specifiskajā vidē. Komisijas analizē ņemti vērā ES iekšpolitikas ārējie aspekti.

2. SUBSIDIARITĀTES ANALĪZE

ES ir **skaidri noteikusi jomas, kurās tā EAF kontekstā var piedāvāt pievienoto vērtību**, un tā savus līdzekļus ir pastiprināti veltījusi budžeta atbalsta, pārvaldības un infrastruktūras jomai. Saistībā ar ātru reaģēšanas spēju ir apliecināta 10. EAF pievienotā vērtība. Saglabājot EAF nepiešķirtos līdzekļus nolūkā segt ar neparedzētām vajadzībām saistītus izdevumus un izmantojot tādus inovatīvus mehānismus kā *FLEX* un *V-LEX*, Eiropas Savienība attiecībās ar ĀKK valstīm ir spējusi sniegt būtisku atbalstu pārtikas, ekonomikas un finanšu krīžu gadījumos.

ĀKK un ES partnerattiecības, kā arī Eiropas Attīstības fonds ES dalībvalstīm sniedz globālas ietekmes iespēju un līdzekli konsekvētu mērķu kopuma īstenošanai visās 77 ĀKK valstīs. **Salīdzinājumā ar valsts pasākumiem klātbūtnes, mēroga un mērķtiecības ziņā EAF pasākumi nodrošina ievērojamas priekšrocības.** Šī kritiskā masa ES nodrošina labākas iespējas īstenot politisko dialogu ar partnervalstu valdībām. ES jau sen piemīt iekļaujošas pieejas un daudzpusējības atbalstītājas ietekme un reputācija. Pateicoties savai lielajai ietekmei, ES var sniegt palīdzību nabadzīgajiem iedzīvotājiem vairākās teritorijās vienos no nomaļākajiem pasaules reģioniem, kuros vairumam dalībvalstu nav stratēģisku interešu un to klātbūtne ir ierobežota.

ES intervencei ar EAF un AZT starpniecību ir pievienotā vērtība, jo daudzos gadījumos, neskaitot dalībvalstis, ES ir vienīgā līdzekļu piešķirēja, ar kuru AZT ir konstitucionāli saistītas. ES ir nodrošinājusi, lai AZT un ES sadarbībai piešķirtu pietiekamu finansējumu un lai tā būtu konsekventa ar sadarbību starp ES un ĀKK valstīm, kuru tiešās kaimiņvalstis ir lielākā daļa AZT.

3. ES INICIATĪVAS MĒRĶI

11. EAF vispārējie mērķi attiecībā uz AZT nav mainīti, un tie ir noteikti Kotonū nolīguma pārskatītajā redakcijā (1. pantā) un Līguma par Eiropas Savienības darbību IV daļā (198. pantā).

Turklāt saistībā ar **instrumenta pārskatīšanas konkrētajiem mērķiem** 11. EAF sagatavošanas politiskais regulējums, no vienas puses, ietver paziņojumu “**ES attīstības politikas ietekmes palielināšana: pārmaiņu programma**”, ko pieņēma 2011. gada 13. oktobrī, un vadlīnijas **Lēmuma par aizjūras asociāciju** par ES un AZT attiecībām

pārskatīšanai, no otras puses. Instrumenti šā regulējuma īstenošanai ir 11. EAF Iekšējais nolīgums un saistītā Īstenošanas regula, Finanšu regula un plānošanas vadlīnijas. **Ietekmes novērtējuma loģika (pamatfaktori, mērķi, atzini un ietekme) balstās uz šādām** no regulējuma izrietošām **tēmām**: diferenciacija, koncentrācija, saskaņošana ar dalībvalstīm, inovatīvi instrumenti, elastība un reģionālā sadarbība (kas attiecas tieši uz AZT).

4. POLITIKAS IESPĒJAS

Attiecībā uz katru tēmu izskata divus scenārijus (*status quo* un alternatīvo iespēju). Saistībā ar alternatīvo iespēju ir uzsvērtā ietekme, ko attiecībā uz dažādiem EAF “paketes” elementiem (iekšējais nolīgums, īstenošanas regula un finanšu regula) radīs šādas pārmaiņas:

- **diferenciācijas princips**, t. i., lielāka līdzekļu apjoma piešķiršana mazāk attīstītajiem partneriem un mazāks atbalsts attīstības subsīdiju veidā attīstītākiem partneriem;
- **ES atbalsta koncentrēšana uz nozarēm**, kurās tam var būt vislielākā ietekme, t. i., uz ierobežotu nozaru skaitu;
- plašāka **saskaņošana ar dalībvalstīm**: attiecībā uz **ĀKK kopējais plānošanas process** varētu nodrošināt vienotu un kopīgu plānošanas dokumentu katrai partnervalstij vai vismaz vienošanos par darba dalīšanu. Attiecībā uz AZT šīs alternatīvās iespējas mērķis būtu, ja iespējams, panākt labāk saskaņotas ES un dalībvalstu programmas. Turklāt varētu paredzēt iespēju **izveidot ĀKK paredzētus ES ieguldījumu fondus, ko pārvalda Komisija**;
- **inovatīvu finanšu instrumentu, t. i., apvienošanas mehānismu** izmantojuma nostiprināšana, lai palielinātu finanšu resursus attīstībai. Konkrētās ĀKK valstīs un reģionos lielāku ES attīstības resursu procentuālo daļu varētu izmantot, lietojot (pašreizējos vai) jaunus finanšu instrumentus, piemēram, Eiropas finanšu iestāžu izsniegto dotāciju un aizdevumu apvienojumu vai citus riska sadales mehānismus;
- **EAF elastības elementu** nostiprināšana, tostarp: i) atļaujot **ierobežot sākotnējos piešķirumus**, lai atliktu vairāk līdzekļu (rezerves) papildinājumiem vai konkrētām nozarēm vai iniciatīvām paredzētiem īpašiem piešķirumiem; ii) nosakot konkrētus **atbalsta veidus valstīm nestabilitātes, pārejas vai krīzes situācijā**; iii) **plānošanas posmā** vērot ES centienus uz **risinājuma stratēģijām, kas ir tieši saistītas ar spēkā esošo partnervalstu politiku**;
- nosakot, ka reģionālai sadarbībai paredzēto AZT līdzekļu izmantojums ir atkarīgs no to pievienotās vērtības saistībā ar **reģionālas sadarbības veicināšanu ar AZT un tālākajiem reģioniem**.

5. IETEKMES NOVĒRTĒJUMS

Attiecībā uz **diferenciāciju**, īstenojot *status quo* iespēju, Komisijas pārvaldītā palīdzība turpinātu sniegt atbalstu vispārējo mērķu sasniegšanā, jo īpaši saistībā ar nabadzības mazināšanu, nodrošinot globālu ietekmi un klātbūtni, bet atsevišķās valstīs tās ietekme un efektivitāte netiktu maksimāli palielināt, tādējādi mazinātos arī panākumi saistībā ar Tūkstošgades attīstības mērķu sasniegšanu. Īstenojot alternatīvo iespēju un pastiprinot

ģeogrāfisko pieeju, līdzekļus vērstu uz tām teritorijām, kurās tie ir visvairāk vajadzīgi un kur ĀKK un AZT tiem būtu vislielākā iespējamā ietekme un pievienotā vērtība. Attīstītāku partneru gadījumā ES noteiktu alternatīvus sadarbības un dialoga veidus, izmantojot vispiemērotāko politiku apvienojumu.

Attiecībā uz **koncentrāciju status quo** iespējas gadījumā Komisijas pārvaldīto palīdzību turpinātu sniegt salīdzinoši plašai nozaru kopai, nerisinot palīdzības sadrumstalotības problēmu. Īstenojot alternatīvo iespēju, nostiprināta pievēršanās nozarēm veicinātu lielāku ES palīdzības ietekmi, koncentrējot ES palīdzību uz ierobežotu nozaru skaitu un tādējādi palielinot ES kritisko masu. Risks saistībā ar ES pamanāmības zudumu konkrētās nozarēs valsts līmenī būtu jāmazina, veicot efektīvu darba dalīšanu un uzlabojot saskaņošanu ar citiem finansējuma sniedzējiem.

Attiecībā uz **saskaņošanu ar ES dalībvalstīm**, īstenojot *status quo* iespēju, palīdzības sadrumstalotības problēma un dublēšanās risks netiktu risināts. Alternatīvās iespējas gadījumā ES palīdzības efektivitāti un politiskās sviras ietekmi varētu nostiprināt, palielinot darba dalīšanu līdzekļu sniedzēju vidū, veicot kopēju plānošanu un izmantojot ES ieguldījumu fondus.

Attiecībā uz **inovatīvu finanšu instrumentu izmantošanu**, īstenojot *status quo* iespēju, ES dotāciju ietekme un efektivitāte netiktu maksimāli kāpināta. Alternatīvās iespējas gadījumā ar apvienošanas un citu riska sadales mehānismu palīdzību tiktu palielināta ES dotāciju līdzekļu sviras ietekme un kritiskā masa, jo īpaši saistībā ar lieliem projektiem.

Attiecībā uz **elastību**, īstenojot *status quo* iespēju, atsevišķi EAF “elastīgie” elementi saglabātos, bet dažos gadījumos EAF nebūtu pietiekami elastīgs, lai reaģētu uz partneru specifiskajām situācijām. Alternatīvās iespējas gadījumā palīdzības piešķirumus varētu ātri pielāgot, lai ņemtu vērā mainīgos apstākļus vai konkrētas situācijas (piemēram, krīzi, nestabilitāti vai pāreju) vai īstenotu pieeju, kas ir izteiktāk balstīta uz stimuliem, tādējādi palielinot ne tikai ES palīdzības efektivitāti un reaģēšanas spēju, bet arī partnervalstu atbildības sajūtu.

Attiecībā uz **reģionālo sadarbību ar AZT status quo** iespējas gadījumā AZT mijiedarbība un integrācija reģionālajā sadarbībā ar ĀKK un tālākajiem reģioniem vēl joprojām būtu ierobežota. Īstenojot alternatīvo iespēju, ES līdzekļu efektivitāte un ietekme tiktu nostiprināta ar labākas EAF un ES reģionālās sadarbības līdzekļu apvienošanas palīdzību un nodrošinot AZT līdzdalību reģionālajās ĀKK programmās.

6. IESPĒJU SALĪDZINĀJUMS

Salīdzinot iespēju ietekmi saistībā ar izvēlētajiem mērķiem, tiek izdarīts secinājums, ka attiecībā uz katru konkrēto mērķi labākā pieeja, lai risinātu konstatētās problēmas un nodrošinātu atbilstību vispārējiem un konkrētiem mērķiem, ir **alternatīvā iespēja, un tā ir vēlāmāka salīdzinājumā ar status quo**. Šīs iespējas labāk atspoguļo ES attīstības politikas pārskatītos virzienus un jaunus mērķus ES un AZT attiecībās, kas veicinātu turpmāku ĀKK un AZT valstīm paredzētā ES finansējuma efektivitātes pieaugumu un ietekmes kāpināšanu.

7. UZRAUDZĪBA UN NOVĒRTĒŠANA

Komisija nodrošina **pastāvīgas uzraudzības un novērtējuma sistēmas**, kas pilnīgi aptver tās palīdzības programmas. Šo sistēmu darbību nodrošina gan štata darbinieki, gan neatkarīgi eksperti. Sistēmas novērtē valstu stratēģijas, atsevišķas programmas un projektus. Turklāt ES ārējās darbības rezultātu novērtēšanai nolīgst neatkarīgus ārštata ekspertus. Komisija arī veic savas politikas stratēģisku novērtējumu, sākot ar plānošanu un stratēģiju, līdz konkrētās nozarēs, valstīs vai reģionos īstenotām intervencēm, vai novērtē konkrētu instrumentu. **Attiecībā uz EAF** Eiropas Savienības intervences pamatelementi un pamatojums ir izklāstīts EAF īstenošanas regulā. ES palīdzības rezultātus nabadzības izskaušanas jomā novērtē, pēc iespējas plašāk izmantojot konkrētus un izmērāmus rādītājus. Īpašu uzmanību pievērš panākumiem, kas gūti saistībā ar Tūkstošgades attīstības mērķu īstenošanu.